

об'єднана в одному реченні з тезою. Як зазначено вище, функцію підтвердження у аргументації статті виконує система посилань.

Література:

1. Мамалига А. І. Синтаксис тексту [Електронний ресурс]/ Режим доступу – <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=139>
2. Филиппов К. А. Лингвистика текста. Курс лекций. – СПб.: Изд-во С.-Петербург.ун-та, 2007. – 331 с.

ТЕРМІН ЯК ОДИНИЦЯ МОВИ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Л. М. Захарова

доцент, кандидат філологічних наук,

Національний технічний університет України «КПІ»

А. В. Поліщук

Визначення місця мови у сучасному суспільстві, пояснення причин швидкого збільшення кількості слів спеціальної лексики, що стала причиною виникнення теорії мов спеціального призначення (далі – МСП), визначення місця та ролі МСП у структурі самої мови – це ті проблеми, які продовжують цікавити лінгвістів у зв'язку з багатогранністю та складністю такого явища, як мова [4]. Виступаючи одним з найважливіших засобів вербалізації спеціального знання у науці, техніці, виробництві, освіті та інших сферах, МСП, смисловим ядром якої є термінологія, стає невід'ємним елементом професійної комунікації.

Поняття МСП виникло на основі вивчення мовних утворень в процесі спілкування людей, які обговорюють певні спеціальні (професійні) теми. МСП реалізується у вигляді усних та письмових текстів. З лінгвістичної точки зору МСП — це функціональний різновид мови, метою якого є забезпечення адекватної і ефективної комунікації спеціалістів у даній предметній галузі з урахуванням конкретної ситуації спілкування [6, с. 56].

Великий внесок у розвиток теорії МСП на сучасному етапі вносить термінознавство – наукова дисципліна, основним предметом вивчення якої є терміни та терміносистеми. На думку дослідників, саме терміни певної предметної сфери формують семантичне ядро і тематичну своєрідність спеціальних текстів, тому основна диференціююча ознака МСП пов'язана зі специфікою його лексико-семантичного рівня.

Розгорнуте визначення терміна подає О. В. Суперанська: «Термін — це спеціальне слово (і словосполучення), прийняте у професійній діяльності та вживане у особливих умовах; словесне визначення поняття, що входить у систему понять певної галузі професійних знань; основний понятійний елемент мови спеціального призначення; для правильного свого розуміння потребує спеціальної дефініції (точного наукового визначення)» [5, с. 14].

На думку вченого В. М. Лейчика терміни, разом з номенклатурними знаками та деякими групами власних назв утворюють лексичні класи МСП, а сукупності термінів відображають спосіб групування у системах визначення понять певної теорії, що реалізується на базі даної МСП. З урахуванням сказаного про види понять, які позначаються термінами, дослідник формулює визначення терміна наступним чином: термін — це лексична одиниця певної МСП, що позначає загальне — конкретне або абстрактне — поняття теорії певної спеціальної галузі знань або діяльності. Терміни є елементами наукового апарату теорій та концепцій, які описують ці області знань та діяльності, разом з іншими засобами пізнання [3, с. 21].

Узагальнивши визначення подані вище, Ф. М. Березін та Б. М. Головін пропонують таку дефініцію поняття «термін»: «Термін – це слово чи словосполучення, що має професійне значення, та виражає професійне поняття, а також використовується у процесі пізнання та засвоєння певного кола об'єктів та відношень між ними – з точки зору певної професії» [2, с. 264]. Таке розуміння комунікативних та когнітивних особливостей терміна дає можливість говорити про особливий семіотичний простір професійної сфери, в

умовах якого і проявляються специфічні властивості термінів, перш за все їх системність.

В. М. Лейчик особливо підкреслює зв'язок сучасної теорії терміна та теорії МСП, що базується на такому важливому положенні, яке автор приводить у вигляді цитати: «Терміни виникають і функціонують не у мові в цілому, а всередині окремих підмов, тобто тематично обмежених наборів спеціальних та загальномовних засобів, що необхідні для спілкування у певній сфері діяльності». Проте ізольоване вивчення термінів, що обмежене тільки виявленням їх власних ознак, здається автору невідповідним сучасному етапу розвитку термінознавства. Необхідно вивчати терміни як і у зіставленні з одиницями неспеціальної лексики та іншими лексичними елементами, так і у протиставленні їм [1, с. 136].

Найбільш загальною ознакою лексики усіх МСП слугує наявність назв (номінативних одиниць), а саме назв об'єктів та дій, з якими має справу людина у спеціальних сферах суспільного життя.

Слід підкреслити, що загальні назви, зокрема терміни, є загальним засобом МСП. Всезагальність термінів — це їх головна відмінність від інших номінативних класів, що використовуються в МСП. За допомогою термінів називають абстрактні та конкретні об'єкти вивчення. Усі ці лексичні одиниці об'єднуються у категорію загальних назв завдяки тому, що вони позначають загальні поняття, на відміну від власних назв, що позначають одиничні поняття. Загальні назви є термінами, оскільки вони позначають загальні поняття спеціального характеру [3, с. 77].

Другою особливістю термінів, яка пов'язана з першою, є їх приналежність до певної природної мови. Оскільки терміни оформлюються згідно з правилами тієї природної мови, до якої вони належать, саме терміни у найбільшій мірі забезпечують перехід від даної мови спеціального призначення до даної природної мови в цілому (номенклатурні одиниці та власні назви можуть мати специфічну форму, наприклад, містити цифри та інші знаки, утворювати нові способи словотвору, нетипові для природної мови) [3, с. 78].

Третьою особливістю термінів є те, що, як правило, кожен з них належить до тієї чи іншої МСП (окрім загальнонаукових та загальнотехнічних термінів), і це впливає на їх змістову та формальну структуру. Дослідники відмічають, що нерідко семантика термінів, що належать до різних природних мов, та способи побудови цих термінів ближче у різних мовах ніж у різних предметних галузях, що відображається у МСП однієї природньої мови [7, с. 32].

Четверта особливість термінів полягає в тому, що вони входять до нормативної частини лексики МСП. Навіть маючи статус різновидів природних мов, МСП стилістично розшаровуються. Разом з тим, що можна назвати літературним стилем МСП, у них з'являються більш чи менш розвинені стилі, що були визначені як професійні. Серед них професійно-розмовний стиль, професійне просторіччя та професійні жаргони. У лексиці МСП, разом з нормативною лексикою, можна виділити професійні лексикони, професійні просторічні лексичні одиниці та професіоналізми-жаргонізми [3, с. 79].

Усе зазначене вище дозволяє чітко визначити місце термінів в лексико-семантичній системі мови для спеціальних цілей. Будь-яка лексична одиниця природньої мови може стати лексичною одиницею МСП, коли вона входить в цю мову; при цьому вона стає терміном, якщо починає виконувати особливі (термінологічні, зазначені вище) функції [3, с. 80].

Література:

1. Акуленко В.В. Лексические интернационализмы. Итоги, перспективы, методы исследования // Интернациональные элементы в лексике и терминологии – Х.: Изд-во Харьковского ун-та, 1980. – 136 с.
2. Березин Ф.М., Головин Б.Н. Общее языкознание: Учеб. пособие для студентов педагогических институтов по специальности «Русский язык и литература». – М.: Просвещение, 1979. – 416 с.
3. Лейчик В.М. Терминоведение: Предмет, методы, структура. Изд. 4-е. — М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. — 256 с.
4. Петрашова Т.Г. Язык для специальных целей в контексте содержания понятий «национальный язык» и «литературный язык» [Электронный ресурс].

5. Суперанская А.В. Общая терминология: Вопросы теории / Суперанская А.В., Подольская Н.В., Васильева Н.В.; Отв. ред. Т.Л. Канделаки. Изд. 6-е – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2012. – 248с.
6. Хомутова Л.Н. Язык для специальных целей (LSP): вопросы теории // Хомутова Л.Н. / Вестник южно-уральского государственного университета. – 2007. – № 15 (87). – С. 55-62.
7. Ярцева В.Н. Научно-техническая революция и развитие языка // Научно-техническая революция и функционирование языков мира. – М.: Наука, 1977. – С. 28-36.

АНАЛІТИЧНІ ДІЄСЛОВА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В АСПЕКТІ КОНТРАСТИВІСТИКИ

Н.Б. Іваницька

доктор філологічних наук, доцент,

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Системи дієслівних одиниць як української, так і англійської мов постають одними з найбільш науково осмислених (І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, А. П. Загнітко, М. І. Калько, О.І. Леута, Г.Г. Почепцов, В. М. Русанівський, С. О. Соколова, В. Aarts, Ch. Meyer, M. Baker, C. Wake, Ch. Fillmore, Ch. Fries, R. Long, D. Mille та ін.) і водночас такими, що містять широке коло суперечливих та досі не розв'язаних питань. Пояснюють це своєрідністю дієслівної семантики, синтаксичною конструктивністю і домінувальністю, функціональною специфікою слів цієї частини мови. Недостатньо вивчені дієслівні системи української та англійської мов і в зіставному аспекті, тоді як у сучасній компаративістиці відчутною є потреба в комплексних контрастивних дослідженнях.

Актуальність пропонованої теми увиразнює той факт, що в сучасному зіставному мовознавстві бракує праць, присвячених системній репрезентації